Przedmiotowy system oceniania z języka polskiego dla technikum w Zespole Szkół Technicznych im. prof. Wacława Żenczykowskiego w Kłodzku

I. Oceniamy:

1. **Wiadomości**, których zakres wyznacza realizowany przez nauczyciela program nauczania. Za kluczowe dla przedmiotu język polski uznajemy wiadomości wynikające ze znajomości przewidzianych dla określonego etapu kształcenia lektur obowiązkowych. Wymagana jest także znajomość pojęć i definicji z historii i teorii literatury oraz nauki o języku.
2. **Umiejętności**, które szczegółowo określone zostały w różnych dokumentach oświatowych: Podstawie programowej, i wyliczone są w wymaganiach edukacyjnych dla każdej klasy.
3. **Postawy**, przez które rozumiemy stopień zaangażowania ucznia w proces kształcenia.

II. Sprawdzamy wiedzę i umiejętności ucznia za pomocą:

1. **Testów**, zbudowanych z zadań różnorodnych typów (zadań wyboru wielokrotnego, z luką, na dobieranie, prawda-fałsz, krótkiej i rozszerzonej odpowiedzi). Testy nie mogą być przypadkowe, muszą wynikać z realizowanego programu nauczania, posiadać kartotekę jednoznacznie określającą zakres badanych umiejętności. Uczeń informowany jest z odpowiednim wyprzedzeniem o terminie przeprowadzenia testu i materiale rzeczowym, na którym jest on oparty. Do kategorii testów zaliczamy również testy badające umiejętność czytania ze zrozumieniem.
2. **Prac pisemnych** zarówno klasowych, jak i domowych. Polegają one na tworzeniu przez ucznia dłuższej, spójnej wypowiedzi na zadany temat i, najczęściej, w narzuconej formie. W przypadku prac klasowych są to przeważnie rozprawki lub próby eseju. Prace domowe powinny być bardziej zróżnicowane i umożliwiać uczniowi wyćwiczenie sprawności w posługiwaniu się formami wypowiedzi przydatnymi w życiu i wymienionymi w wymaganiach edukacyjnych.
3. **Wypowiedzi ustnych** na określony wcześniej materiał programowy (uczeń powinien mieć możliwość przygotowania i przedstawienia takiej 5-, 10-minutowej odpowiedzi przynajmniej raz w semestrze, a stopień trudności i złożoności zlecanych mu zagadnień powinien uwzględniać jego możliwości intelektualne), przygotowanych na podstawie informacji zgromadzonych w czasie lekcji (najczęściej wówczas, gdy uczeń pełni rolę sprawozdawcy grupy).
4. **Kartkówek**, obejmujących materiał trzech ostatnich tematów lekcji lub sprawdzających wiadomości absolutnie podstawowe dla przedmiotu oraz sprawdzających stopień znajomości zadanej wcześniej lektury.

III. Oceniamy zaangażowanie w proces kształcenia, obserwując:

1. **Zaangażowany udział w lekcji**, przez który rozumiemy nie tylko aktywność przejawiającą się zgłaszaniem i udzielaniem odpowiedzi, ale także aktywne słuchanie, sporządzanie notatek, wykonywanie poleceń i uczestnictwo w pracach zespołów oraz posiadanie na każdych zajęciach zeszytu, podręcznika lub lektury i długopisu (innych przyrządów w zależności od potrzeb).
2. **Systematyczne wykonywanie obowiązkowych zadań domowych** – obowiązkowych i samokształceniowych. Obowiązkiem ucznia jest zgłoszenie **braku** zadania domowego

nauczycielowi, który odnotowuje ten fakt w dzienniku umownym znakiem (bz). Znakiem „np.” odnotowuje nauczyciel nieprzygotowanie do lekcji.

3. W semestrze przy dwóch godzinach lekcyjnych, uczeń może zgłosić **tylko jedno** nieprzygotowanie. Przy trzech i więcej godzinach tygodniowo może zgłosić **dwa** nieprzygotowania.
4. Obowiązkiem ucznia jest czytanie lektur zawartych w podstawie programowej dla danego etapu kształcenia.
5. Dłuższe prace domowe (wypracowania referaty, rozprawki), które wcześniej zostały zapowiedziane przez nauczyciela wraz z terminem wykonania, powinny być oddane w terminie ustalonym z uczniami. Brak pracy pisemnej w ustalonym przez nauczyciela terminie, skutkuje wpisaniem oceny **niedostatecznej** do dziennika.
6. **Gotowość do wykonywania zadań dodatkowych** takich, które nauczyciel zleca jako nad-obowiązkowe.
7. **Udział w konkursach przedmiotowych,** olimpiadach, przeglądach, itp.
8. Wyniki obserwacji zaangażowania ucznia (tzw. aktywność) jest odnotowywana w dzienniku za pomocą znaków dodatnich lub ujemnych, w przypadku jej braku.

IV. Stosujemy następujące kryteria:

Oceny: <u>dłuższych wypowiedzi pisemnych (wypracowań, rozprawek, esejów):</u>

Lp.	Kryterium	max. liczba punktów
1.	rozwinięcie tematu	0-12
2.	wstęp i jego zawartość merytoryczna	0-4
3.	zakończenie i jego zawartość merytoryczna	0-4
4.	szczególne walory pracy	0-2
5.	oryginalność ujęcia tematu	0-1
6.	operowanie wiedzą teoretycznoliteracką	0-1
7.	poprawność kompozycyjna	0-5
8.	styl	0-5
9.	poprawność ortograficzna i interpunkcyjna - zapis	0-3
10.	poprawność językowa (fleksyjna, leksykalna, frazeolog. składniowa)	0-12
11.	Estetyka pracy	0-1
ŁĄCZNIE		50

Wypowiedzi pisemne mogą być oceniane według innych kryteriów, podanych wcześniej przez nauczyciela uczniom.

<u>Oceny testów, wypracowań, sprawdzianów</u>:

Zadania testowe zamknięte oceniane są w skali O – 1p.
Zadania krótkiej odpowiedzi, jeśli nie są oceniane w skali O – 1p., oceniane są według

odrębnych, jednoznacznie określonych kryteriów, podanych przez nauczyciela uczniom. Przyporządkowanie uzyskanych przez ucznia punktów ocenom szkolnym jest następujące:

30% - 49% punktów - dopuszczający
50% - 74% punktów - dostateczny
75% - 89% punktów - dobry
90% - 99% punktów - bardzo dobry
100% punktów - celujący

Przy ocenie prac pisemnych uczniów mających dostosowane wymagania edukacyjne nauczyciel stosuje następujące zasady przeliczania punktów na ocenę:

20% - 39% punktów - dopuszczający
40% - 54% punktów - dostateczny
55% - 70% punktów - dobry
71% - 89% punktów - bardzo dobry
90% - 100% punktów - celujący

Kryteria te są zgodne ze Statutem Szkoły.

Kartkówki punktowane są i oceniane według kryteriów, które określa nauczyciel w sposób indywidualny, ale zawsze przed rozpoczęciem krótkiego sprawdzianu.
Nauczyciel stosuje następujące zasady przeliczania punktów na ocenę:
50% - 65% punktów - dopuszczający
66% - 80% punktów - dostateczny
81% - 94% punktów - dobry
95% - 100% punktów - bardzo dobry

Uczeń, który jest nieobecny na zapowiedzianym przez nauczyciela **godzinnym sprawdzianie pisemnym**, powinien napisać go w terminie uzgodnionym z nauczycielem do **dwóch tygodni** od daty sprawdzianu. W przypadku ponownej nieobecności ucznia w ustalonym terminie, sprawdzian pisany jest przez ucznia na pierwszej lekcji po powrocie do szkoły. Każdy sprawdzian powinien zostać zaliczony w formie wskazanej przez nauczyciela. Brak zaliczenia oznaczany jest umownym znakiem „nb". Po upływie dwóch tygodni od pojawienia się tego wpisu w dzienniku, nauczyciel wpisuje ocenę **niedostateczną.**

Odmowa odpowiedzi ustnej przez ucznia jest równoznaczna w wstawieniem mu oceny niedostatecznej. (§123, p.9 Statutu Szkoły).

Ucieczka ucznia ze sprawdzianu lub kartkówki traktowana jest jako odmowa wypowiedzi w formie pisemnej i równoznaczna z wystawieniem w dzienniku oceny niedostatecznej. (§123, p.10 Statutu Szkoły).

Uczeń może poprawić każdą ocenę w terminie dwóch tygodni od momentu jej wpisania do dziennika.

V. Przestrzegamy systematyczności oceniania

Każdy uczeń powinien w ciągu semestru otrzymać co najmniej:
- jedną ocenę za odpowiedź ustną
- jedną ocenę za przygotowaną wypowiedź ustną

- dwie oceny za testy (jeden powinien być testem CR)
- jedną ocenę za pracę klasową (wypracowanie)
- jedną ocenę za dłuższe zadanie domowe
- jedną ocenę za aktywność
- jedną ocenę za recytację lub czytanie artystyczne

Jest to ilość minimalna, ilość faktyczna zależy od materiału nauczania i uznania nauczyciela. Na początku każdego semestru nauczyciel informuje uczniów o ilości, formie i przybliżonym terminie prac klasowych oraz omawianych lekturach.

VI. Ustalamy ocenę semestralną i roczną

Każda zdobyta przez ucznia ocena jest ważna. Tym niemniej, ustalając oceną, która jest podsumowaniem pracy, różnicujemy znaczenie ocen cząstkowych.

Najważniejsze są oceny uzyskane za pracę, co do której nie mamy wątpliwości, że była pracą samodzielną. Oznacza to, że najwyższą rangę (wagę oceny) przypisujemy ocenom za wypracowanie, testy, sprawdziany pisane w klasie, (**waga 3**), kartkówki (**waga 2**) oraz oceny za zaangażowanie (aktywność) w czasie zajęć (**waga 2**). Niższą wagę mają przygotowywane w domu odpowiedzi ustne i prace pisemne oraz, na przykład, oceny za pracę w zespołach (**waga 1**). Waga ocen jest zgodna z WSO.

Przyjmujemy zasadę, że uczniowie na IV etapie nauczania posiadają już wiedzę i umiejętności zdobyte podczas nauki na niższych etapach. Wynika to wprost z założenia podstawy programowej. Dlatego należy pamiętać, że warunkiem koniecznym do omawiania tekstów kultury jest ich znajomość w pełnym zakresie wymaganym przez nauczyciela. **Uczeń zawsze musi znać tekst (przeczytał go we fragmentach lub w całości – tak jak polecił nauczyciel)**, w przeciwnym wypadku analiza i interpretacja nie przyniosą oczekiwanych efektów. Szczególnie dotyczy to **lektur obowiązkowych**, przeznaczonych do omówienia zgodnie z podstawą programową. Przed przystąpieniem do omawiania lektury, nauczyciel przeprowadza test/sprawdzian ze znajomości treści. **Próg zaliczenia takiego testu/sprawdzianu stanowi 75%.**

Prace wykonane przez ucznia w domu powinny być pracami samodzielnymi. Wykonane przy pomocy Internetu na zasadzie „kopiuj – wklej" lub będące kompilacją cudzych prac, będą dyskwalifikowane i oceniane negatywnie.

Wartość średniej ważonej w ocenie semestralnej i rocznej:

5,4 –6	**celujący**
4,5 –5,39	**bardzo dobry**
3,6 –4,49	**dobry**
2,7 –3,59	**dostateczny**
1,75 –2,69	**dopuszczający**
poniżej 1,75	**niedostateczny**

Kryteria zgodne ze Statutem Szkoły.

V. Kształcenie w zakresie podstawowym

Wymagania podstawowe powinny dotyczyć przede wszystkim zapamiętanych przez ucznia wiadomości. Uczeń: **zna, rozróżnia, dostrzega, wymienia** itp., ale ponadto w wyniku realizacji treści nauczania powinien:

- rozumieć teksty z kanonu lektur,

- znać realia i ogólny zarys epok literackich,
- orientować się w podstawowych pojęciach kultury,
- umieć korzystać z księgozbioru bibliotecznego,
- dostrzegać tendencje rozwojowe współczesnej polszczyzny,
- wypowiadać się ustnie i pisemnie na wskazany temat.

Wymagania ponadpodstawowe określają umiejętność zastosowania przez ucznia zdobytej wiedzy. Uczeń: **porządkuje, weryfikuje, dyskutuje, porównuje**. W wyniku realizacji treści nauczania uczeń ponadto powinien:
- wykształcić własny pogląd na kulturę,
- umieć udowodnić swoje racje w dyskusji,
- usystematyzować fakty historycznoliterackie, szczególnie w zakresie literatury polskiej,
- sprawnie się posługiwać poprawną polszczyzną w wypowiedziach ustnych i pisemnych.

VI. Kształcenie w zakresie rozszerzonym

Wymagania podstawowe powinny dotyczyć rozumienia podstawowych pojęć i zjawisk kulturowych. Uczeń: podejmuje rozważania, rozpoznaje, ocenia oraz interpretuje zdarzenia i postępowanie bohaterów. W wyniku realizacji treści nauczania uczeń powinien:
- rozpoznawać wartości uniwersalne w literaturze,
- formułować sądy i opinie odnoszące się do zjawisk kultury,
- interpretować podstawowe zagadnienia literackie,
- analizować utwór literacki,
- dysponować wiedzą teoretycznoliteracką na temat omawianych epok literackich.

Wymagania ponadpodstawowe powinny dotyczyć umiejętności zastosowania przez ucznia zdobytej wiedzy w sytuacjach problemowych, wcześniej mu nieznanych. Uczeń: analizuje, argumentuje, wnioskuje, redaguje, formułuje hipotezy. W wyniku realizacji treści nauczania powinien:
- wiązać zjawiska kulturowe z różnych dziedzin, czyli dostrzegać korelację między sztuką, literaturą i filozofią danego okresu,
- dostrzegać inspirującą rolę filozofii i wielkich ruchów religijnych w rozwoju kultury i sztuki,
- umieć odnaleźć we współczesnej cywilizacji wkład epok minionych,
- dokonywać porównawczej charakterystyki tekstów różnych epok.

VII. Kryteria oceniania osiągnięć ucznia według podziału na poszczególne oceny

<u>Na ocenę dopuszczającą uczeń potrafi:</u>
- przyporządkować epoce nazwiska pisarzy wskazanych w podstawie programowej oraz wymienić ich dzieła,
- przyporządkować autorowi/autorom tytuły utworów literackich wskazanych w podstawie programowej, utworom zaś głównych bohaterów,
- określić przybliżone ramy chronologiczne epoki literackiej,
- objaśnić znaczenie nazw epok literackich,
- odróżnić od siebie tekst liryczny, epicki i dramatyczny,
- wskazać podstawowe cechy najważniejszych dla omawianych epok gatunków literackich,
- nazwać najważniejsze hasła programowe, prądy umysłowe i filozoficzne oraz kierunki artystyczne omawianych epok; wskazać ich cechy,
- wskazać w dziełach literackich wymienionych w podstawie programowej realizację

poszczególnych haseł i prądów,
- streścić główne wątki utworów wskazanych w podstawie programowej,
- scharakteryzować głównych bohaterów literackich utworów epickich i dramatycznych wskazanych w podstawie programowej,
- rozpoznać najważniejsze środki i zabiegi stylistyczne w utworach literackich danych epok,
- zanalizować utwory wskazane w podstawie programowej, uwzględniając najważniejsze kategorie opisu takie jak: podmiot, adresat liryczny, narrator, świat przedstawiony i posługując się podstawową terminologią teoretycznoliteracką,
- określić tematykę utworów literackich wskazanych w podstawie programowej,
- wskazać w tekście literackim najważniejsze środki językowe służące przekonywaniu,
- objaśnić istotę intencji komunikacyjnej,
- rozpoznać intencję komunikacyjną wyrażoną wprost w tekście nieliterackim (w wypowiedziach potocznych),
- sformułować najważniejsze zasady etykiety językowej,
- odtworzyć informacje sformułowane wprost,
- odtworzyć sens fragmentów (zdań, grup zdań, akapitów),
- wyodrębnić główną myśl całego tekstu,
- posługiwać się komunikatywnym językiem w mowie i w piśmie,
- wypowiadać się na zadany temat w sposób świadczący o zrozumieniu tematu,
- wybrać teksty literackie służące realizacji wybranego tematu,
- odnieść się w wypowiedzi do tekstów literackich,
- samodzielnie prowadzić zeszyt przedmiotowy,
- zrealizować przynajmniej połowę obowiązkowych zadań klasowych i domowych przewidzianych przez nauczyciela.

(Uczeń dysponuje wiedzą i umiejętnościami w zakresie podstawy programowej, ale robi to w sposób bierny – przy rozwiązywaniu problemów potrzebuje on pomocy nauczyciela.)

<u>Na ocenę dostateczną uczeń potrafi to co na ocenę dopuszczająca, a ponadto potrafi:</u>
- wskazać podstawowe cechy wszystkich omawianych gatunków literackich,
- powiązać fakty literackie z istotnymi wydarzeniami historycznymi,
- rozpoznać cechy charakterystyczne epoki literackiej,
- zinterpretować metaforyczne tytuły i podtytuły utworów,
- opisać motywy i tematy literackie odwołując się do omówionych utworów, np.: miłość, natura, wędrówka (pielgrzymka), tęsknota za ojczyzną, relacje człowieka z Bogiem, bunt, koncepcja odzyskania niepodległości, obraz i ocena polskiego społeczeństwa (charakterystyka klas społecznych), rewolucja,
- scharakteryzować wzorce osobowe i postawy bohaterów, odwołując się do omówionych utworów literackich,
- scharakteryzować wizję świata i człowieka w poszczególnych epokach literackich,
- wykorzystać podstawowe konteksty do analizy i interpretacji utworów literackich (np. kontekst biograficzny lub historyczny),
- określić tematykę wszystkich omawianych utworów literackich,
- określić funkcję środków językowych w tekście retorycznym,
- wskazać kilka charakterystycznych cech języka wybranej grupy językowej (np. młodzieży), dostrzegając jego swoistość w stosunku do odmiany ogólnej,
- rozpoznać w wypowiedziach bohaterów literackich intencję komunikacyjną wyrażoną wprost oraz nie wprost,
- sformułować tezę tekstu lub fragmenty tekstu,
- podać argumenty na rzecz tezy,
- odróżnić argumenty od przykładów oraz tezę od hipotezy,
- rozpoznać relacje kompozycyjne między poszczególnymi fragmentami (akapitami testu),

- oddzielić informacje od opinii,
- wskazać przyczynę i skutki,
- formułować wnioski interpretacyjne oparte na samodzielnej analizie tekstu,
- posługiwać się cytatami w funkcji argumentacyjnej,
- posługiwać się ogólnie poprawną polszczyzną (fleksja, leksyka, frazeologia, składnia),
- zabrać głos w dyskusji,
- wykonać bez pomocy nauczyciela większość zadań realizowanych na zajęciach.

(Uczeń dysponuje minimalną wiedzą oraz umiejętnościami zawartymi w podstawie programowej i potrafi je poprawnie wykorzystywać.)

Na ocenę dobrą uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną a ponadto potrafi:
- wskazać związki między literaturą a historią, kulturą, sztuką i filozofią omawianych epok,
- wymienić głównych twórców kultury (nauki, sztuki, filozofii) omawianych epok i ich dzieła,
- porównać wzorce osobowe, kreacje bohaterów oraz wizję świata i człowieka w danych epokach literackich,
- rozpoznać fonetyczne, leksykalne, składniowe i semantyczne środki artystycznego wyrazu w tekstach literackich oraz określić ich funkcje,
- wskazać dominantę kompozycyjną i stylistyczną oraz dokonać analizy typowego dla epoki i autora utworu literackiego,
- określić przynależność utworu lirycznego do określonego typu liryki,
- scharakteryzować program ideowy i artystyczny poszczególnych epok,
- ocenić postawy bohaterów literackich,
- rozpoznać i nazwać sposób argumentacji zastosowany w dyskusji,
- wskazać najważniejsze cechy, zarówno leksykalne jak i składniowe, tekstów publicystycznych, potocznych i naukowych (popularnonaukowych),
- rozpoznać i określić typ nadawcy i adresata tekstu,
- rozpoznać charakterystyczne cechy stylu i języka tekstu,
- nazwać środki językowe i określić ich funkcje w tekście,
- wskazać cechy gatunkowe tekstu,
- selekcjonować materiał, przywoływać tylko informacje istotne z punktu widzenie tematu,
- posługiwać się terminologią historyczno- i teoretycznoliteracką oraz językoznawczą,
- sformułować hipotezę badawczą w odniesieniu do tematu,
- podsumować rozważania (uogólnić wnioski wynikające z analizy i interpretacji tekstu),
- posługiwać się poprawną polszczyzną (w zakresie fleksji, leksyki, frazeologii, składni),
- przestrzegać zasad etykiety językowej podczas rozmowy, dyskusji, negocjacji,
- zająć i uzasadnić swoje stanowisko w dyskusji z odwołaniem się do utworu, cytatu, kontekstu, lub wiedzy o epoce,
- aktywnie uczestniczyć w większości lekcji.

(Uczeń opanował większość wiedzy oraz umiejętności zawartych w podstawie programowej i w sposób poprawny się nimi posługuje.)

Na ocenę bardzo dobrą uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, a ponadto potrafi:
- omówić przemiany gatunkowe,
- wskazać i opisać charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne w tekstach literackich,
- porównać sposoby realizacji tego samego motywu (toposu) w różnych tekstach literackich,
- zinterpretować dzieło literackie w samodzielnie dobranym kontekście (np. filozoficznym, historycznym, historycznoliterackim, kulturowym),
- dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła literackiego, posługując się biegle terminologią historyczno- i teoretycznoliteracką,
- rozpoznaje przenośne znaczenia (metaforyczne, symboliczne, paraboliczne, alegoryczne),

- dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła sztuki, ze wskazaniem funkcji środków wyrazu specyficznych dla danej dziedziny,
- rozpoznać elementy różnych wzorców stylistycznych,
- określić funkcje środków poetyckich w kreowaniu świata w tekście literackim,
- zastosować wszelkie wymienione wyżej umiejętności w zakresie analizy tekstów naukowych i filozoficznych,
- podporządkować kompozycję wypowiedzi własnemu zamysłowi interpretacyjnemu,
- skutecznie unikać szablonów i schematów językowych,
- posługiwać się bogatym słownictwem i bogata składnią,
- samodzielnie gromadzić, porządkować i wykorzystywać w wypowiedziach ustnych i pisemnych materiały z różnych źródeł dotyczące literatury, filmu i innych dziedzin sztuki.

(Uczeń opanował w pełni wiedzę i umiejętności określone w podstawie programowej i sprawnie, poprawnie oraz kreatywnie się nimi posługuje.)

Na ocenę celującą uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą a ponadto:
- posiada wiadomości i umiejętności wykraczające poza program nauczania,
- swobodnie posługuje się zdobytymi do tej pory wiadomościami,
- dba o samodzielny i twórczy rozwój swoich uzdolnień lub osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach.